

Souborný přehled pokynů pro tiskovou přehlídku platných ode dne 17. září 1939

Přísně důvěrně.

Všechny pokyny, vydané do 17. září 1939 do čísla 245, pozbývají platnosti a od nynějška platí pouze tento souborný pokyn, jakož i další pokyny, které postupně budou vydávány od č. 246 jako doplňky, po případě změny pokynu souborného.

Obsah pokynů je přísně důvěrný, což znamená, že jak šéfredaktoři, tak i úředníci tiskové dozorcí služby jsou povinni zachovávat o něm naprostou mlčenlivost vůči osobám třetím. Šéfredaktoři instruuji podle pokynů ostatní členy redakce a zaváží si je rovněž k mlčenlivosti.

Tento souborný pokyn je třeba uschovati a občas jej znovu pročísti, aby všichni, jichž se to týká, měli stále jeho obsah v paměti.

I. Úkol tisku

Úkolem tisku je tvořiti veřejné mínění a vésti je cílevědomě a jednotně směrem, který jest dán životními zájmy Říše, Protektorátu, a tím i českého národa, včleněného do rámce Říše. Při tom jest míti na zřeteli zcela mimořádné poměry, ve kterých žijeme: válečný stav, který byl Říší přes její snahu o zachování míru vnucen, vyžaduje, aby byly bezohledně odsunuty stranou všechny zájmy dílčí a sobecké, všechno, co odvádí pozornost jiným směrem, a aby všechny síly mravní i hmotné byly jednotně soustředěny na dosažení hlavního cíle zápasu vojenského a diplomatického.

V této situaci ustupují do pozadí také hospodářské a konkurenční zájmy novinářských podniků, které jsou povinny do všech důsledků dáti se do služeb shora vytčeného úkolu i za cenu obětí a hmotných ztrát. Všechny technické i materiální obtíže nebo škody s hlediska redakce a novinářského podniku jsou zcela podřadného významu u srovnání s politickými a hospodářskými zájmy Říše a nemohou tudíž míti žádný vliv na výkon censury, resp. na provádění censurních zásahů.

Hlavním odpovědným činitelem listu jest šéfredaktor, který jest oprávněn a povinen všechna opatření, vyplývající z vytčeného úkolu v tisku, anebo uložená mu zvláště konkrétními pokyny. Vydavatelstvo listu jest povinno učiniti vše, aby šéfredaktor mohl splniti svůj úkol a aby mohl odpovídati za celý list, zejména, aby mohl rozhodovat plně o obsahu listu jak po stránce redakční i insertní, tak po stránce technické /zvláštní vydání/, o pohotovosti a prodloužení pracovní doby personálu administračního, expedičního a tiskárenského atd. Šéfredaktoři, kteří by v tomto ohledu narazili na obtíže u vydavatelstva nebo na kterékoliv jiné straně, nechť se obrátí na Tiskový odbor předsednictva ministerské rady v Praze, který zjedná nápravu.

Šéfredaktoři jsou povinni dbát, aby obsah i úprava listu odpovídal zcela smyslu i duchu hlavního úkolu, který tisku nyní připadá, aby v listě jim svěřeném nevyšlo nic závadného, aby zprávy, stati a obrázky byly umístěny tak, jak toho jejich význam vyžaduje, po případě tak, jak zvláštním pokynem jim bude uloženo, a aby byl připraven umístiti důležité zprávy napřed avisované.

Tyto pokyny jsou vydávány s hlavním zřetelem na denní tisk, ale platí podle smyslu obdobně i pro tisk ostatní. Pro krajský tisk jest kromě toho vydávána Tiskovým odborem zvláštní korespondence ve 4 vydáních /A,B,C,D/, k níž jsou připojovány zvláštní pokyny, týkající se tohoto tisku. Články a stati těchto korespondencí jsou určeny především pro tisk krajský a není proto žádoucí, aby denní listy jejich otiskováním ztěžovaly práci krajského tisku. Články přetisknuté z této korespondence musejí vycházeti jako články redakční, tedy bez zvláštního označení nebo s redakční šifrou. Není přípustno udávati jejich pramen plným označením nebo zkratkou, ani jakýmkoliv způsobem naznačovati a komukoli mimo redakci a vydavatelstvo sdělovati, že jsou původu oficiálního.

II. Tisková dozorčí služba

Úkolem tiskové dozorčí služby /TDS/ jest, aby ve spolupráci se šéfredaktory přispívala ke splnění vytčených úkolů, usnadňovala redaktorům jejich těžkou odpovědnou práci a zabránila všemu, co je v rozporu s těmito zásadami a konkrétními pokyny, vydanými pro tisk.

TDS má ústředí /ÚTDS/ v Praze II., Lützowova 5, telefon 261-45-49 a 278-60, kde jest zařízena nepřetržitá služba denní i noční.

Pobočky jsou ve větších střediscích k usnadnění styku s tiskem, hlavně denním, a to v Plzni, v Brně, v Olomouci, v Mor. Ostravě.

V redakcích jednotlivých denních listů přímo přehlížejí materiál, připravený k uveřejnění, úředníci TDS /stručně: domácí censoři/, kteří jsou odpovědni za celý obsah listu, jim svěřeného. Ve stálém osobním a přátelském styku s šéfredaktory i s ostatními členy redakce a personálem listu jsou povinni odstraniti všechny závady na místě samém. V pochybných případech vyžádají si rozhodnutí ÚTDS v Praze. Revize obsahu jednotlivých stránek listů i celých listů, kterou provádí odbočky a ústředí TDS, neznamena nikterak, že by byla snata jakákoliv odpovědnost s domácích censorů.

Pro ostatní tisk kromě denního provádí tiskovou přehlídku v Praze ÚTDS, v Plzni, Brně, Olomouci a Ostravě odbočky TDS, ve všech jiných místech příslušné okresní úřady zvláštními tiskovými referenty. Platí pro ně jinak v plném rozsahu vše, co bylo uvedeno o denních listech, zejména odpovědnost za celý obsah listu a povinnost o pochybných případech vyžádati si rozhodnutí ÚTDS. Kromě toho jsou tyto orgány instruovány okresními hejtmany po dohodě s Oberlandraty a vojenskými tiskovými důstojníky.

Styk jednotlivých orgánů TDS děje se písemně, v naléhavých případech telefonicky, po případě telegraficky. Naléhavé instrukce z ústředí pro odbočky mohou býti dány také radiovou službou ČTK /Hell/ z vysílačky kroměřížské přes odbočky ČTK. Naléhavé pokyny pro okresní úřady budou dány tzv. rozdělovači službou ministerstva vnitra a zemských úřadů. Pro cenzuru obrázků je v ÚTDS v Praze zvláštní oddělení.

III. Odpovědnost

Za přesné dodržování vydaných pokynů jsou osobně odpovědni jak šéfredaktoři, tak i všichni úředníci TDS. Jakékoliv porušování nebo obcházení pokynů a jejich smyslu může míti vážné důsledky pro ně osobně, ale i pro list. Při tom nerozhoduje podstatně, zda závada vznikne ze zlé vůle, nebo z úmyslu, či jenom z nedbalosti nebo omylu a nedopatření; rozhodující je škoda, která vznikne nebo může vzniknout pro svrchované statky a zájmy a podle níž bude

měřena vážnost věci i odpovědnost zúčastněných. Je proto naléhavým a samozřejmým příkazem, aby jak šéfredaktoři, tak i úředníci TDS, jakmile mají nejmenší pochybnosti, vyžádali si rozhodnutí ÚTDS, aby raději se dotazovali několikrát, než-li aby neprávem propustili věc závadnou, nebo potlačili věc dobrou.

V pokynech sebe podrobnějších nelze vystihnouti všechny případy, které se vyskytují v mnohostranné praxi tisku a je proto nutno spoléhat na zkušenosti a rozhled zejména šéfredaktorů a redaktorů, že dovedou posouditi, jak se v určité situaci zachovati a jak svůj úkol v daném případě řešiti. I z vydaných pokynů budou pravděpodobně nutný tu a tam odchylky a výjimky, ale tu je nutno vždy napřed si vyžádati jasné rozhodnutí.

Kromě písemných pokynů dostane se šéfredaktorům i úředníkům TDS ústních informací na občasných poradách se zástupci Reichsprotectora a vlády Protektorátu. Písemné pokyny jsou určeny pro úředníky TDS a pro okresní úřady, jsou však zasílány pro informaci také šéfredaktorům denních listů.

Pokyny pro TDS jest oprávněno vydávati jen ÚTDS v Praze po dohodě s příslušnými orgány Říše. Všechny změny ve stavu tisku /změna vydavatele, odp. redaktora, tiskárny, názvu listu i zastavení listu/podléhají zvláštnímu úřednímu schválení.

IV. Všeobecné zásady

Předmětem tiskové přehlídky jest celý obsah listu. Slovem „stat“ nebo „stati“ budou označovány všechny nejrůznější části obsahu listu, ať už jde o zprávy, články, úvahy, komentáře, nadpisy, citáty, obrázky, inseráty atd. Kde se pokyn týká jenom určitého druhu statí, bude to zvláště vyznačeno.

Potlačovati jest všechny stati, které jsou v rozporu s hlavním úkolem tisku a s vydanými pokyny. Při tom jest přihlížeti nejen ke slovnímu znění, a věcnému obsahu statí, nýbrž i k její úpravě, nadpisu a způsobu umístění, jakož i nevyslovenému spodnímu tonu, narážkám, náznakům, jinotajům apod., kterými se může na čtenáře působit.

Zvláštní pozornost věnovati jest nadpisům, aby věcně vystihovaly skutečný obsah zprávy. Potlačovati jest snahu po sensačnosti a vše, co by mohlo veřejnost znepokojoval. Největší přípustná výše písmen titulků je 15 mm. Zvláště u úředních zpráv jest dbáti, aby nadpisy byly věcné a nezkreslovaly jednostranně nebo s určitou tendencí obsah zprávy. Nesmějí být propuštěny stati, které svým obsahem nebo úpravou, náznaky nebo nevyslovenou tendencí mohly by ve veřejnosti vzbuditi pobouření nebo neklid. S krajní svědomitostí jest vymýtiti z obsahu listu vše, co by mohlo dáti podnět k dvojsmyslným výkladům, ať úmyslně či neúmyslně. Dvojsmyslnosti jsou zvláště záhadným prostředkem sabotáže ve vedení veřejného mínění a podle toho budou stíhány. Všechny listy mohou vycházeti jenom v jazyku, ve kterém jsou úředně ohlášeny. Není tedy přípustné, aby list ohlášený v jazyku českém přinášel celé články nebo stránky v jazyku jiném.

Potlačovati jest všechny zprávy, jejichž uveřejněním byl by spáchán veřejnožalobní trestní čin, nebo byl ohrožen veřejný zájem. Dosavadní právní řád platí dále, pokud nebyl výslovně změněn, nebo pokud není v rozporu s novým stavem věcí. Na zřeteli jest míti právních předpisů Říše, jejichž platnost byla rozšířena na všechny obyvatele Protektorátu.

Bedlivou pozornost jest věnovati také jinotajům a náznakům ve člancích na oko nepolitických, ve feuilletonech, v literárních a kulturních přílohách, v zábavném koutku, v rubrice hospodářské a sportovní, šachové atd. Hádanky, rébusy, křížovky atd. nutno předložit tiskové přehlídce již s příslušným správným řešením, jinak buďtež potlačeny.

V pochybných případech jest propustiti zprávu jenom úřední, když bylo napřed bezpečně zjištěno, že jde opravdu o úřední zprávu, jakož i stati, opatřené výslovnou schvalovací doložkou. Volné k uveřejnění jsou zprávy, vydané od ČTK /také zprávy hospodářské a sportovní/, jakož i přílohy zaznamenané na stránkách ČTK. V žádném případě nestačí, je-li úředníku TDS předložen nekonfiskovaný výtisk jiného tuzemského časopisu, který stať obsahuje. Je-li sebemenší pochybnost, nebo vyskytne-li se případ o kterém není v pokynech zmínky, dotežte se vždy v ÚTDS. Citáty z německých oficiálních nebo polooficiálních korespondencí /Deutsche diplomatische Korrespondenz, Dienst aus Deutschland, Prager Zeitungsdienst, Deutschland-Dienst, Europa-Press/, jakož i z německých listů říšských a protektorálních jsou zásadně volné za předpokladu věrnosti a věcnosti překladu i citace. Vzniknou-li pochybnosti o vhodnosti takového citátu v českém listu, provedte eliminaci jen s výslovným souhlasem ÚTDS.

Vyhlášky vojenských, říšských a protektorálních úřadů lze v tisku uveřejňovati jen tehdy, je-li to zvlášť výslovně povoleno a jen v místech pro která tato povolení platí.

Zprávy pro tisk z úřadů protektorálních a také zprávy policejní korespondence mohou býti uveřejněny jen tehdy, jsou-li dodány prostřednictvím ČTK, anebo jsou-li opatřeny výslovnou schvalovací doložkou ÚTDS.

Někdy je třeba dodatečně stornovati i zprávy, vydané od ČTK, nebo jejím prostřednictvím, nebo opatřené schvalovací doložkou. Tu je třeba, aby šéfredaktoři i úředníci TDS učinili vše, co je v jejich moci, aby bylo zamezeno uveřejnění zprávy od chvíle, kdy jí bylo učiněno příslušné sdělení, bez ohledu na hospodářské škody, které tím listu vzniknou.

Při rychlém vývoji událostí je možné, že stať dosud nezávadná za změněných poměrů stane se závadnou. Platí tu zásada, že nelze pokládati za volné to, co bylo k uveřejnění uvolněno přede dnem 1. září 1939, ať už jde o stať textovou či obrázek, a že je nutno v takovém případě vždy znovu zkoumati obsah stati, podle pokynů platných v dané chvíli. Od šéfredaktorů i úředníků TDS se očekává, že z událostí, které nastanou, dovedou vyvoditi také nutné změny v tiskové a censurní praxi a že v pochybných případech si vždy pro jistotu vyžádají rozhodnutí ÚTDS.

Citování zpráv a vyhlášek z Úředního listu podléhá zvláštnímu předběžnému schválení.

Citování nebo vlastní zpracování statistických a hospodářských výkazů a zpráv, vydávaných pro informaci odborných kruhů úředními a neúředními místy, není volné v denním tisku ani v ostatních časopisech a musí býti pro ně opatřené zvláštní předběžné schválení. Některé věci lze propustiti bez závady v tisku odborném, ale naprosto se nehodí pro tisk denní a krajinský. Jiné věci opět vyžadují jiné úpravy v tisku odborném a jiné v tisku ostatním. Tu jest třeba přesně dbáti pokynů, které jsou v tomto směru vydávány a citaci odborných listů a odborných výkazů zásadně nepokládati za volnou.

Tento pokyn týká se zejména citace, výtahů a vlastního zpracování z těchto publikací: Cenové zprávy státního úřadu statistického, Čtvrtletní statistické zprávy, měsíční přehled zahraničního obchodu, Obchodní komora, /Plzeň/, Sborník České akademie zemědělské, Statistický obzor,

Statistický zpravodaj, Světový obchod, Textín, Věstník České akademie zemědělské, Věstník ministerstva dopravy, Věstník pražské bursovní komory, Věstník pro železnice a plavbu, Věstník ústřední sociální pojišťovny. Zemědělský pokrok, Zprávy a výkazy Národní banky, Zprávy státního úřadu statistického, Zprávy veřejné služby technické apod. Obdobně však platí tyto předpisy i pro citace, atd. z časopisů odborných určených jen pro vymezený kruh interesentů jako Filmový kurýr apod. Zvláště se ještě upozorňuje na nepřístupnost zpráv o veřejných soutěžích na stavby a o jejich zadání v denním a krajinském tisku.

Místní události, odklad místních schůzí, podniku atd. lze propouštět jen v místním tisku v nenápadné úpravě, odpovídající významu věci.

Zvláštní vydání listů jest dovoleno vydávati jen tehdy, když jest k tomu dán výslovný souhlas. Na druhé straně však jsou listy povinny zvláštní vydání vydati, jakmile je k tomu dán příkaz a jsou povinny za tím účelem podle sjednaného turnusu udržovati pohotovost i o nedělích a svátcích v tiskárnách i redakcích. Přesně je třeba dodržovati také pokyny, že určité stati mají býti uveřejněny ve zvláštní předepsané úpravě a že mají býti otištěny celé v určitých vydáních listů, po případě doplněny v dalších vydáních.

Naprosto nepřijatelné jsou všechny vlastní zprávy a pojednání, ve kterých by bylo sdělováno, aneb ze kterých by bylo možno činiti přímo nebo nepřímo závěry o pohybech a pobytu říšské branné moci, jakož i jejich jednotek. Výjimku tvoří zprávy, výslovně schválené příslušnou vojenskou dozorcí tiskovou službou.

Není dovoleno kritisovati tiskovou dozorcí službu a cenzuru vůbec. Nebuďtež propouštěny stati, jimiž vůbec je upozorňováno nebo naznačováno, že se provádí předběžná přehlídka tisku.

V jednotlivých případech jsou vydávány konkrétní pokyny, jejichž platnost pomíjí ukončením případu. Pokud by mohly vzniknout pochybnosti, bude zánik platnosti výslovně prohlášen. Jinak se dotázte v ÚTDS.

V. Mimořádné poměry

Stále je třeba mít na paměti mimořádný stav, ve kterém žijeme a důsledky, které z toho vyplývají nejen po stránce politické, nýbrž i hospodářské a vojenské. Tu zvláště nelze vždy do podrobností vydávati jednotlivé pokyny, ale zkušenost, rozhled, politická praxe a logický úsudek musí ukázati správnou cestu jak šéfredaktorům, tak i úředníkům TDS. Vzhledem k prudkému vývoji událostí je třeba se držeti hlavně zpravodajského materiálu nejnovějšího a pro stati a obrázky, které byly uvolněny před nějakou dobou, vždy si ještě zvláště vyžádati nové uvolnění. V každém případě je to nutno pro textový i obrázkový materiál, uvolněný před 1. září 1939.

Obecně lze vysloviti zásady, že v nynější době jsou závadné všechny stati, které ukazují /nebo dávají možnost k závěrům/ o výrobní kapacitě průmyslových podniků a o jejich personálním stavu nebo o jeho změnách. Zprávy o nezaměstnanosti, zprávy o spotřebě a cenách uhlí, plynu a elektrické energie, o změnách anebo poruchách v jejich dodávce, zprávy o stavu nebo změnách otázek vyživovacích nebo zásobovacích, o zavádění nebo změnách odběrných lístků, o zařízeních a úpravách dopravních, zvláště o stavbách železničních a silničních a o jejich místě, zprávy o změnách jízdních řádů, o obtížích dopravních, o zpoždování doručování časopisů apod., jakož i všechny zprávy rázu přímo nebo nepřímo vojenského. Ve

všech těchto věcech jest možno zásadně pokládati za nezávadné jenom zprávy, dodané prostřednictvím ČTK, anebo zvláště předběžně schválených, jinak je na místě vždycky si vyžádati rozhodnutí zvláštního.

V podrobnostech lze pak ještě uvést: nelze propouštět zprávy o transportech zajatců a jejich počtu, o stavbách v důležitých podnicích, o frekvenci na dráhách, zprávy o požárech nebo živelních katastrofách, přehledy způsobených škod, zastavování nebo rozšiřování práce v podnicích, přibírání dělníků, zprávy o stavbě dálnice a jiných důležitých cest, zprávy o výsledku sklizně a o stavu osiva, zprávy o zatemnění a jiných opatřeních, vyplývajících z mimořádných poměrů, zprávy o CPO, zprávy o zaměstnanosti nebo nezaměstnanosti, zprávy o všech věcech, které mohou znamenati poruchy ve spořádaném chodu života, veřejného i hospodářského, všechny zprávy hospodářského rázu, které by se jevily ať přímo nebo nepřímo nepříznivými pro Říši, nebo pro poměry v Protektorátu, zprávy o zvyšování cen životních potřeb nebo jejich nedostatku, zprávy mzdové atd., pokud tyto zprávy nebyly dodány od ČTK nebo výslovně pro časopisy uvolněny.

S velikou obezřetností nutno si všimati insertních částí časopisů, v nichž by se mohly vyskytnouti závady zmíněné povahy, anebo pokusy nepřímo takovéto zprávy uveřejňovati.

Nepřípustné jsou obrázky letadel, na nichž jsou patrné poznávací značky letadel /jméno letky nebo jméno a číslo letounu, nikoliv však národní poznávací značky/.

Zprávy z jednotlivých bojišť jest umísťovati takovým způsobem, jak to zvláště v jednotlivých případech jest předepsáno.

Slova „válka“ jest zejména v titulcích užívati úsporně. Přípustno jest bez zvláštního zdůrazňování užívati označení „válečný stav“. Ve vztahu k Polsku jest se však nyní vystříhati jak slova „válka“ tak slova „válečný stav“, protože tu jde o odpověď na polské útoky a provokace. Doporučuje se psáti „o odvetných opatřeních“.

Jest nepřipustno uveřejňovati povětrnostní zprávy, povětrnostní mapy a předpovědi počasí.

Potlačte všechny zprávy o příjezdu vojenských vlaků, v nichž by mohly býti také civilní osoby, i o všech zvláštních vojenských vlacích vůbec.

Nepřipusťte v žádném případě, aby ve zprávách bylo označováno místo a čas startu vojenského letectva, nebo bojové cíle letecké zbraně. Nejvýše lze napsati, že cílem leteckého útoku byly vojenské objekty na př. lodžské oblasti, nikterak jinak.

Zprávy, vydané Nejvyšším velitelstvím říšské branné moci je nutno uveřejniti doslova beze změn, škrtnů a komentářů. Každou jednotlivou zprávu je nutno otisknouti zvláště; není přípustné spojovati v jedno dvě nebo více zpráv Nejvyššího velitelství říšské branné moci.

O vojenských přípravách a akcích druhých států lze přinášeti jen zprávy DNB, které dodá ČTK.

Nepřípustné jsou vojenské články theoretické, strategické a taktické, leda s výslovným zvláštním předběžným schválením.

Nepřípustné jsou zprávy o branné výchově, výcviku apod.

Zvláštní pozornost jest věnovati zprávám hospodářských korespondencí, které svou podstatou jsou zařízeny zprostředkovat tisku zprávy, jež dnes zásadně jest pokládati za závadné.

VI. Říše a Protektorát

Z poměru Protektorátu k Říši, jako ochránitelce vyplývá, aby o zřízení a osobnostech Říše psal tisk s všestranným ohledem na tuto skutečnost a aby věnoval kladný zájem všemu, co se týká Říše. Musí býti potlačeno vše, co by uvádělo v nevážnost Říši a její orgány, aneb budilo dojem stanoviska nepřátelského nebo nevraživého, ať v jakékoliv formě. Tisk musí usilovati o prohloubení vzájemné důvěry a spolupráce

Hlava Říše má oficiální název „Vůdce a říšský kancléř“, který jest jedině přípustný ve spojení s jeho jménem nebo i bez uvedení jména, mluví-li se o oficiálních aktech. Ve zprávách z vnitřního života Říše jest vhodné užívati „promiscue“ titulu „Vůdce a říšský kancléř“ i stručnějšího „Vůdce“. Projevy Vůdce a říšského kancléře jest vydávati v úplném znění, jak jsou dodány od ČTK a ve význačné úpravě v čele listu, jak toho povaha zprávy vyžaduje. Jen zcela výjimečně je dovoleno uveřejnění zkrácené, jeli k tomu dán výslovný souhlas.

Slovo Vůdce /psáti vždy s velkým počátečním písmenem/ je vyhrazeno jen pro říšského kancléře. Vyskytne-li se slovo Führer v německém textu v jiné kombinaci /na př. Sturmführer, Gruppenführer apod./ jest užívati jen překladu „vedoucí“. Slovem „vedoucí“ jest také překládati německé slovo „Leiter“.

Pro Německou říši jest užívati běžně označení „Říše“. Označení „Německá říše“ je na místě jen tehdy, když se mluví také o jiných evropských státech. Označení „Velkoněmecká říše“ je na místě v citátech a při zvláštních /slavnostních/ příležitostech.

Zprávy o úmyslech nebo počinech Vůdce a říšského kancléře, nejvyšších orgánů říšských a říšského vedení NSDAP jsou přípustné jen tehdy, pocházejí-li od DNB, nebo od korespondence nacionálně-socialistické strany NSK.

O počinech, úmyslech, projevech a cestách Říšského protektora lze propustiti jen zprávy úřední. Nepřípustné jsou zprávy a stati o zásazích Říšského protektora a jeho orgánů ve věcech protektorátních i náznaky takových zásahů. Aby umožňovaly občanům Protektorátu poznání Říše, jsou listy povinny věnovati zvýšenou pozornost sociálním zařízením a hospodářským, kulturním a jiným poměrům v Říši. Není však přípustno srovnávati poměry v Říši a v Protektorátě po stránce zásobovací apod.

Potlačovati jest všechny stati, které by mohly poškozovati vážnost Říše navenek nebo uvnitř, které by stavěly do nepříznivého světla charakter Protektorátu, nebo projevovaly přání po změně poměrů mezi Říši a Protektorátem, popřípadě mezi německým a českým národem, ať už přímo nebo nepřímo, či ve formě kritiky nebo polemiky. Rovněž jest potlačiti všechny zprávy, které by mohly rušiti politický, hospodářský nebo kulturní rozvoj Říše. Úřední vyhlášky buďtež uveřejňovány způsobem odpovídajícím jejich významu, po případě tak, jak bude ve zvláštním pokynu žádáno. Nadpis i úprava vyhlášek musí odpovídati i jejich skutečnému obsahu.

Ve všech statích, týkajících se poměru k Říši a k německému národu jest třeba úzkostlivě dbáti, aby do nich nebyla vkládána žádná postranní tendence, a aby nebylo propuštěno nic, co by mohlo býti vykládáno jako dvojsmyslné.

Není přípustno uveřejňovati obrázky uniforem a distinkcí říšské obrany NSDAP, SA, SS a jiných organisací v Říši. Jinak však se doporučuje, aby listy zaradováním vhodných obrázků přispívaly k poznání Říše.

Není vůbec přípustno v tisku posuzovati nebo kritisovati činnost Říšského Protektora a jeho orgánů.

Pro vojenské jednotky jest užívati označení „říšská branná moc“. Ve zprávách o ní nesmí býti připojováno ani číselné označení jednotek, ani jiný údaj, z něhož by byla patrná dislokace říšské branné moci. Nesmějí býti uveřejňovány žádné zprávy o přesunech branné moci nebo jejich důstojníků.

Není přípustné užívati v tisku označení určitých osob, titulů, důstojnických hodností a jiných šarží bývalé čs. armády. Také fotografie osobností v uniformě bývalé čs. armády jsou nepřipustné. Lze uveřejňovati jejich fotografie jen v civilním obleku. Tyto zákazy netýkají se samozřejmě hodností a uniforem vládního vojska Protektorátu.

Rubriky v listech je nutno přizpůsobiti státoprávnímu postavení Protektorátu v rámci Říše. Není přípustné, aby zprávy z Říše v rozhlasové, sportovní a jiné rubrice byly označovány jako zprávy z ciziny, nebo byly mezi ně zařazovány.

Není přípustné uveřejňovati jakékoliv zprávy, zmínky nebo náznaky o činnosti tajné státní policie Gestapo, ani o zákrocích říšských úřadů.

O poměru k německým obyvatelům Protektorátu, kteří jsou přímými občany Říše, platí obdobně totéž, co o poměru v Říši. Z toho vyplývá dvojjazyčnost, po případě i jenom německý text veřejných, spolkových a soukromých vyhlášek a oznámení. V tisku to nesmí býti kritsováno, ani nesmí být na to poukazováno. Dvojjazyčné nebo německé označení důležitých komunikací je nutné v zájmu orientace a listy necht' o tom neuveřejňují zprávy, ani reportáže, ani obrázky. Potlačovati jest všechny zprávy o případných incidentech, rozmíškách, hospodských hádkách nebo srážkách apod. mezi Čechy a Němci. Nebud' tež kritisována opatření, kterým v některých městech dostalo se samosprávě německého vedení. Ne-budiž poukazováno na vrácení Stavovského divadla německému umění, ani na úpravu poměrů mezi českou a německou universitou v Praze. Jsou nepřipustné zprávy o aktech nebo projevech, které by mohly býti vykládány jako demonstrace proti Němcům nebo Říši.

Také v posuzování zahraničních událostí a mezinárodní politiky musí míti tisk stále na paměti, že Protektorát je součástí Říše, která na sebe vzala i jeho ochranu a zastupování navenek. Náš poměr k cizím státům jest dán poměrem Říše k nim. Jest potlačiti všechny separátní projevy sympatie, nebo antipatie i v náznacích a fingoaných kritikách nebo polemikách. Poměr k Itálii a k tomu, co se děje v Itálii je nutno hodnotiti bez postranních tendencí s hlediska Osy Berlín-Řím. O mezinárodních jednáních a projevech, které mají vztah k Protektorátu, jest propouštěti jen zprávy vydané od ČTK nebo zvlášť předem schválené. Nejsou přípustné zprávy o zahraniční činnosti a projevech některých osobností bývalého Česko-Slovenska i ve formě fingoané kritiky nebo polemiky, leda když byly zvlášť výslovně schváleny. V pochybných případech vždy si vyžádejte rozhodnutí ÚTDS.

Nepřipustné jsou v tisku útoky na Slovensko, slovenskou vládu a její činnost.

Není přípustné označení „československý" nebo „česko-slovenský" pokud se nevztahuje na minulost. Obsahuje-li úředně registrovaný nebo jinak pevně stanovený název korporací, ústavů, spolků apod. ještě slovo „česko-slovenský" nebo „česko-slovenský", jest až do konečné úpravy v nejnútnejších případech přípustno nanejvýš nahraditi po dohodě s ÚTDS toto označení zkratkou „čs". Ale i těmto náhražkovým výrazům jest lépe se v tisku vyhnouti. Kde to není nezbytné, budiž i tato značka vypuštěna /např. stačí „Obilní společ."/.

O cestách cizích státníků a cizích hospodářských delegacích jest propouštěti jenom zprávy DNB - ČTK.

Nepropouštějte v tisku citáty českých básníků a spisovatelů, z nichž by bylo možno vyčíst tendenci, která je v rozporu s těmito zásadami.

I v rubrikách literárních, zábavních, sportovních a šachových jest třeba vymýtiti vše, co by mohlo navenek buditi dojem nevážnosti k Říši a k německému národu.

VII. Věci hospodářské a sociální

Jest dbáti, aby ve věcech hospodářských i sociálních a v otázkách finanční politiky projevy tisku se neodchylovaly od základních směrnic Říše a Protektorátu. V souladu s tím musejí býti také rozborů hospodářské situace a prognosy.

Potlačovati jest reklamní stati a inseráty, které se snaží upoutati pozornost čtenářů jarmarečním zneužíváním událostí veřejných /jediná cesta k záchraně, národní katastrofa apod./.

O obchodních stycích s cizinou propouštějte jenom zprávy úřední, jinak se dotažte ÚTDS. Potlačiti jest soukromé zprávy o mimořádných kursových výkyvech na světových bursách.

Není dovoleno uveřejňovati stati nebo inseráty, nabízející koupi nebo prodej cenných papírů nebo vkladních knížek, nebo usnadňující nezákonný vývoz peněz a jiných majetkových hodnot /výměna nemovitosti apod./. Nepřípustné jsou soukromé zprávy o trvání moratoria.

Potlačujte kritiku činnosti bursy a vládní regulace bursovních obchodů.

Potlačujte rozhodně všechny stati, inseráty a náznaky, které by mohly buditi dojem, že je nebo bude nedostatek předmětů denní potřeby, nebo že hrozí nebezpečí zvýšené poptávky a spekulativního zdražování. Z listu jest vymýtiti vše, co by mohlo vésti k hromadění zásob a naopak jest působiti na občanstvo v tom směru, aby zásoby nehromadilo a spoléhalo na spravedlivou distribuci všech životních potřeb úřední regulací.

Potlačujte všechny neúřední zprávy, týkající se mzdových poměrů a mzdových jednání, jakož i apely na veřejnost ve věcech mzdových. Potlačiti jest všechny soukromé zprávy, týkající se otázek cenových, které budou napříště upravovány Nejvyšším cenovým úřadem jako jediným kompetentním místem. Není přípustné srovnávati ceny a mzdy v Protektorátě a v Říši.

Nepřípustné jest předběžné ohlašování cen, které budou vyhlášeny, dokud se tak nestane cestou úřední. Stejně nepřípustné jsou všechny dohady a soukromé úvahy o cenách předmětů denní potřeby a zvláště volání po jejich zvýšení. Zprávy z jatečních a masných trhů směřjí

obsahovati jenom údaje cenové, nikoliv číslice o příhonu kusů. Nepřípustné jsou zprávy o stanovení a pohybu cen i o cenových úpravách ze soukromých pramenů i od zájmových organizací a odborných korporací. Přípustné jsou jen zprávy, vydané Nejvyšším úřadem cenovým prostřednictvím ČTK.

Nepropouštějte soukromé zprávy o budoucích úpravách veřejného dluhu nebo daní a o věcech monopolních /tabák, apod./.

Potlačujte zprávy, které by štvavě nebo nevěcně kritisovaly osobní poměry nebo hospodářství v ústavech státních, pensijních, sociálních atd. V pochybných případech vždy žádejte rozhodnutí ÚTDS.

Potlačujte soukromé zprávy o osobních změnách ve vedení důležitých podniků, nebo o přesunech účasti na jejich kapitálu.

Nejsou dovoleny zprávy o zřizování nebo změnách radiových vysílacích stanic a o jejich technickém vybavení.

Potlačujte tendenční kritiku jednotlivých výrobních odvětví. Potlačte všechny stati, které by mohly buditi třídní nenávisť a štváti proti sobě jednotlivé vrstvy obyvatelstva, jak spotřebitele proti výrobcům nebo obchodníkům nebo pod. Potlačte všechny zprávy o mzdových sporech, stávkách, výlukách apod.

Potlačujte zprávy, ohlašující protižidovská opatření po stránce hospodářské i jiné, pokud nejde o zprávy úřední.

Obzvláštní péče budiž věnována přehlídce insertů. Úředníci TDS jsou osobně zvlášť odpovědní za přesné dodržování tohoto pokynu. V textu insertu nesmí býti zásadně /výjimky jsou dále zvlášť uvedeny/ více čísel nežli jedno. Insert nesmí obsahovati nic, z čeho by bylo možno usuzovati na kapacitu průmyslových podniků, nebo na jejich personální stav. Lze propouštěti inserty obchodní povahy, u nichž je udána známá nebo lehce zjistitelná firma, ústav apod. a kde tudíž není pochyby o pravosti inserátu, i když obsahuje více čísel s udáním cen výrobků /Baťa, Nehera apod./. Stejně lze propouštěti zaručeně pravé insertní oznámky soukromých škol a učelišť s několika nepochybně pravými údaji číselnými. Propouštěti lze i nesporně pravé inserty Čedoku s číselnými údaji, ale nesmějí obsahovati údaje o cenách cest mimo území Říše /a Protektorátu/.

Taktéž lze propouštěti úmrtní a podobná rodinná oznámení s údaji číselnými, když podavatel prokáže pravost. Administrace listu jest povinna ověřiti si v takovém případě také totožnost inserentovu. Inserát některých předmětů, které mají ochrannou známku, nebo z minulosti vžitě označení, obsahující číslo, lze taktéž propouštěti. Předpokladem všech těchto úlev jest, že není nejmenších pochybností o pravosti inserátu a o totožnosti inserenta. Totéž platí o inserátech lékařů s ordinačními hodinami a s číslem telefonu, o inserátech kinematografii s udáním doby i o úředních vyhláškách s více čísly. Vždy jest rozhodující u těchto výjimek míti nade vši pochybnost zjištěnu pravost inserátu. Nesmějí býti za žádnou cenu propuštěny v tisku inseráty fingované. Máte-li pochybnost a nelze-li pravost inserátu ověřiti eliminujte. Není naprosto přípustné, aby značka pro odpověď na inserát obsahovala číslo. Přípustné jsou nejvýše slovní značky /nikoliv číslice, vypsána slovy/, když administrace nebo podávající insertní kancelář zná pravé jméno a adresu inserenta, krytého na venek značkou. Při přehlídce

inzerátu budiž dbáno také, aby byly vyloučeny inseráty nemravné /kuplířské, prostředky pro přerušování těhotenství apod./

V časopisech inserčních /Bytový zpravodaj, Realitní oznamovatel apod./ jsou v textu insertu přípustné číselné údaje nezbytné pro podstatu insertu, avšak vydavatelstvo a redakce ručí za pravost inzerátu i za totožnost inserentů. V těchto listech nejsou však přípustné administrační číselné značky. V denních listech jsou administrační číselné značky přípustné /v té formě, jak je má na příklad „Národní politika“/ mimo vlastní text.

Obdobně jest postupovati při přehledce různých daňových poraden /Právní poradny, Odborné poradny, listárna redakce/ v listech, kde musí býti vždy patrné, že jde o skutečnou odpověď na pravý dotaz a tazatel musí býti redakci poradny znám. Uveřejňovaný text musí býti tak upraven, aby každému, nejen tazateli, bylo zřejmo, o jakou věc jde. Nejlépe jest uvést podstatu položené otázky a pak na ní odpovědět. Text nesmí obsahovati žádnou šifru ani značku písemnou, číselnou nebo slovní. Tazatel pozná z obsahu otázky i odpovědi, že odpovědi platí jemu. Vystříhati jest se i číselných údajů v textu, pokud nejsou naprosto nezbytné a pokud jejich jasnost a pravost není úplně patrná. Kde jsou citovány právní normy, jest lépe slovy říci, o jaký předpis jde, nežli citovati pouze jeho číslo. Kde není možno obejít se bez četných anebo naprosto jasných číselných údajů, ať redakce neodpovídá v tisku, nýbrž v dopise. Texty, které neodpovídají tomuto pokynu, buďtež z listů eliminovány.

VIII. Vnitřní věci Protektorátu

O úřední působnosti, počinech, úmyslech, cestách, audiencích apod. státního presidenta, předsedy a členů vlády i vlády jako celku a vládních činitelů a zmocněnců vůbec lze propouštěti jenom zprávy úřední. Totéž platí o projevech členů vlády. V pochybných případech vždy se dotázte v ÚTDS.

Potlačiti jest všechny předčasné soukromé zprávy o opatřeních, chystaných vládou /osnovy vládního nařízení, rozhodnutí osobní, jmenování vyšších úředníků, poradních sborů apod./Naprosto nepřipustné jest psáti v tisku - i činiti náznaky a dohady - o opatřeních a osnovách, které vyžadují souhlasu Říšského Protektora dříve, než jsou úředně vyhlášeny, nebo dokonce dříve, než byly předloženy Říšskému Protektorovi a bylo o nich definitivně rozhodnuto. Stejně je nepřipustno uveřejňovati zprávy a dohady o chystaných úředních opatřeních hospodářských a cenových, o připravovaných reformách apod.

Potlačovati jest kritiku vlády, úřadů, úředních činitelů a úředníků. Vymýtiti jest vše, čím by se vytvářela nepřátelská nálada proti vládě nebo jednotlivým resortům a úřadům. Nelze propouštěti v tisku apostrofování vlády nebo vládních činitelů, zvláště dvojsmyslné nebo poťouchlé narážky. Bezpodmínečně nutno potlačiti každé sesměšňování vlády a členů vlády.

O schůzích výborů a komisí Národního souručenství buďtež propouštěny jenom zprávy TNS dodané prostřednictvím ČTK /po případě věcně a vhodně zkrácené/. Totéž platí o Národní odborové ústředně a jiných celostátních organizacích.

Národní rada česká má v nové organizaci národní práce poslání kulturní a proto zprávy o její činnosti dodané prostřednictvím ČTK, patří zpravidla do rubriky kulturní.

O změnách ve vedení Národního souručenství i o důvodech pro i proti jest propouštěti jenom zprávy TNS - ČTK.

Zprávy a informace o činnosti Rysový skupiny „Vlajka“ jest propustiti v deníku „Vlajka“.

Nelze propouštěti stati, obrázky apod., které by mohly zavdati podnět k různici mezi občanstvem /otázka rukopisná, Hanka apod./.

Pokud jde o různá dějinná výročí a jejich projednávání v tisku, jest dbáti toho, aby nebyl zavdáván podnět k vnitřním rozbrojům a řídit se zvláštními pokyny, které v té věci jsou vydávány. Uplynutím výročí zaniká také důvod k projednávání věci v tisku a uveřejňování dalších statí jest zastaviti. Vzpomíná-li se jakýchkoliv výročí, jest samozřejmě nutno vystříhati se všeho, čím by se projevovala tendence nepřátelská Říši a německému národu /výročí událostí ze světové války apod./.

Není vhodná doba pro vyřizování osobních účtů, a proto jest v tisku odstraňovati všechny čistě osobní polemiky a kampaně. Na druhé straně jest také zejména ve zprávách sportovních apod. tlumiti tendence po osobní reklamě a vyzdvihování osob.

Zprávy různých zájmových institucí, Svazu průmyslníků, nakladatelů novin, autoklubů, spolků majitelů domů a jiných zájmových spolků i jednotlivců lze propouštěti jen, jsou-li dodány prostřednictvím ČTK.

V referátech a kritikách o filmech nesmí se vyskytnouti žádná klasifikace filmu /na př. A,B,Č nebo I., II., III. apod./.

Je naprosto nevhodné uveřejňovati v tisku, v dnešní době kritiky a referáty o knihách nebo filmech anglických, francouzských a polských. Vyskytnou-li se přesto, jest třeba věnovati jim obzvláštní pozornost a vymýtiti z nich jakoukoliv nenáležitou tendenci s veškerou bezohledností.

Potlačujte všechny zprávy o jakýchkoliv ilegálních akcích /tajné schůze, letáky atd./ . Zprávy toho druhu, jež budou eliminovány, zašlete co nejrychleji ÚTDS.

Dbejte, aby ve sportovních rubrikách nebyl dáván popud k rozvášňování veřejnosti nebo k výtržnostem a incidentům na sportovních hřištích a aby v nich nebyly politické narážky, nebo dvojsmysly.

Nepropouštějte žádné zprávy o sebevraždách nebo o zatýkání v Protektorátě.

Ze zahraničních časopisů jest dovoleno uveřejňovati citáty jen pokud je dodá ČTK, anebo pokud budou zvlášť předběžně schváleny.

Potlačujte všechny neúřední zprávy o jakýchkoliv incidentech, nebo výtržnostech.

Provolání a projevy spolků nebo korporací lze uveřejniti jen, když jsou dodány prostřednictvím ČTK nebo zvlášť předběžně schváleny.

Nejsou přípustný inseráty, které by mohly působiti dojem, že se jedná o akci úřední.

Nepřípustné jsou stati a zprávy, týkající se vývozu peněz a vystěhovalectví.

IX. Postup při tiskové přehlídce

Redakce jsou bezpodmínečně povinny nahraditi vyloučená místa nezávadnou novou sazbou tak, aby listy za žádných okolností nevycházely s bílými místy a to ani uvnitř listu. To platí i o časopiseckých korespondencích. Redakce necht' pro takové případy mají v zásobě připravenou nezávadnou náhradní sazbu, nejlépe zprávy ČTK. Jest dbáti toho, aby po vyloučení závadných míst zbývající věty byly dokončeny a měly smysl. Nelze-li toho dosáhnouti, jest vyloučiti celou větu, po případě celý odstavec nebo i celý článek, kdyby po vyloučení závadných míst byl zkomolen.

V zájmu hladkého provádění tiskové přehlídky necht' listy zařídí svůj provoz tak, aby kartáčové otisky předkládaly ÚTDS pokud možno aspoň o jednu hodinu dříve, než dosud. Zábavní a jiné přílohy nedělní je nutno předkládati již ve čtvrtek, nebo nejpozději v pátek.

Na první straně obtahu je vždycky nutno zřetelně vyznačiti, kolik stran bude celé číslo mít, na každé straně pak je nutno zřetelně vyznačit název časopisu a číslo strany.

V mutacích listů je bezpodmínečné nutno zřetelně označovat černou barvou /rámečkem/ nové partie i provedené úpravy a opravy. Na kartáčových otiscích, předkládaných úředníkům TDS v redakcích, je nutno vyznačiti, třeba jen tužkou, které zprávy byly dodány ČTK, pokud to není u zprávy vytištěno.

Pro každé zvláštní vydání listu musí býti v ÚTDS vyžádáno zvláštní povolení; bylo-li zvláštní vydání povoleno, platí pro ně stejně censurní předpisy, jako pro vydání pravidelné.

ÚTDS používá při přehlídce kartáčových otisků tužky barvy hnědé. Vojenská censura /MZ/ užívá tužky barvy červené a zelené. Úředníci TDS v redakcích užívají tužky barvy modré, k označování statí povahy vojenské tužky barvy fialové /rámeček/.

Je zakázáno používat jako šifry u redakčních statí v novinách značky §, která, jak známo, znamená v materiálu ČTK zprávu původu úředního. V použití této značky bylo by nutno spatřovati pokus uvést TDS v omyl a propašovati na veřejnost závadnou zprávu. Všechny obrázky, reprodukovány v listech, je nutno i s neporušenou schvalovací censurní doložkou pečlivě uschovat jako důležité doklady a v případě potřeby se jimi prokázat.

Byla-li v některém listě eliminována zpráva, jest šéfredaktor povinen postarati se, aby byla bezpodmínečně vyřazena i ze všech ostatních vydání listů a zbylých listů téhož podniku.

Povolení spustiti rotačky a tisknouti list uděluje výhradně ÚTDS a to po schválení celého obsahu listu. Je proto nutno, aby v redakcích i v sazárnách všech listů, zejména těch, jež vycházejí v noci, zůstal vždy nejméně jeden redaktor a příslušný technický personál až do schválení všech kartáčových otisků ÚTDS.

Všechny kartáčové otisky, články a zprávy i obrázky, předkládané k tiskové přehlídce, zasílejte výhradně jen podatelně TDS v budově ČTK. Zasílání na adresu jednotlivých referentů je nepřijatelné. V mimořádně naléhavých případech připouštějí se výjimky jen po předchozí telefonické dohodě.

V zájmu rychlého výkonu tiskové přehlídky necht' redakce i ostatní zájemci omezí své osobní a telefonické intervence v ústředí TDS na případy opravdu nejnaléhavější. Intervenci může vyříditi meritorně jen referent, který na věci pracuje a vyřizováním intervencí zdrží se popoháněná věc i všechny ostatní případy, které referent vyřizuje.

Tam, kde se mluví v těchto pokynech o zvláštním předběžném schválení, nestačí spokojit se tím, že se věc předloží normálním způsobem tiskové přehlídce, nýbrž je nutno předtím zvláště věc předložit ÚTDS a teprve po schválení zařadit ji do listu. Domácímu censorovi jest předložiti doklad o tom, že stať byla již schválena, jinak bez dalšího šetření bude eliminována.

Všechny obrázky, fotografie, kresby atd., určené k uveřejnění musí býti bezpodmínečně předloženy ke zvláštnímu předběžnému schválení obrázkové censure v ÚTDS a opatřeny schvalovací doložkou s datem ne starším jednoho týdne, nevyžaduje-li povaha věci i potom zvláštního schválení. Fotografie a obrázky musí býti k přehlídce předloženy nenalepena. Všechny obrázky dříve již schválené nutno před opětným uveřejněním znovu předložiti k přehlídce. Ke každému obrázku je nutno k censure předložiti přesný text, který má být pod obrázkem uveřejněn. Schválený obrázek je nutno pečlivě v redakcích nebo v tiskárně uschovat. Obrázky předkládané k censure na obtazích je nutno předložiti vždy dvojmo. Každý obrázek musí býti opatřen jménem podavatele /nakladatelství, redakce, agentura, atd./. Obrázek censurou schválený bude opatřen povolovacím razítkem a datem censure, po případě poznámkami nebo výhradami, na které jest schválení vázáno. Nejsou-li splněny tyto podmínky, není dovoleno obrázek uveřejniti. Domácímu censorovi je nutno předložiti doklad, že obrázek i text byl schválen.

Jest dbáti toho, aby bylo dodržováno případné omezení počtu obrázků, které smí přinést jeden list ve vztahu k určité události.

Stejně předpisy jako pro obrázky platí i pro všeliké mapy v tisku uveřejňované. Bez zvláštního a výslovného předběžného schválení nesmějí býti otiskovány.

(Zdroj: J. Končelík - B. Köpplová - J. Kryšpínová, Český tisk pod vládou Wolfganga Wolframa von Wolmara, Praha 2003)